

**Poepitsi ja nõorvoltidega särke õmble-
sid väljaõppinud pesuõmblejad.**

loomulikuks, vaid kirikuõpetajad nurisesid, et naised käivad särgiväel, rinnad pooleldi paljad. Juhtus sedagi, et isegi kirikusse mindi särgiväel.

Majanduselu elavnemine tõi kaasa ka käsitöö arengu. Kursustel õppisid naised linlikke käsitöövõtteid. Oma osa oli siin mõisadel, kust tihtilugu pärinesid tikandite mustrid. Maal hakkasid ringi liikuma n-ö kaubajuudid, kes pakkusid käsitöölõngu ja peenemat riidet. Peenemad prouad ostsid pitsi poest, aga ilusat näputööd näeb nende riietusesemete juures ikkagi. Enamasti tuli selline pesu juba väljaõppinud meistrite käe alt, pesuõmblejate töö läks hinda.

Moes olid imepeened nõorvoldid. Tiiu mõotis ära voldi laiuse, see oli vaid 1 mm, nende vahe aga 2 mm. Nõorvoldid ehivad särkide rinnaesist küll pikuti, küll põigiti, oskuslikult pitside vahele sätitud. Pitsid moodustavad kaari, siksakke ja muid mustreid. Kaunistatud on ka öösärkide ja aluskleitide ehk aluskuubede alläared. Kõik need tööd tehti tavalise õmblusmasinaga. Imestama paneb täpsus, viigast õmblust naljalt ei leia.

Vanim pesu Tiiu kollektsioonis on pärit möödunud sajandi algupoolest, uhkeimad neist kuulunud ehk poemandale, apteekri- või arstiprouale. Tol ajal õmmeldi pesu ka peenest linasest, aga juba kippus tooni andma sellest veel õhem riie batist. Aja jooksul on ligi saja-aastased pesutükid kollakaks tõmbunud ning iga triikimine vähendab nende eluiga. Särgid muutusid järjest lühemaks, kui naiste garderoobi ilmusid aluspüksid.

Kõlvatud aluspüksid

Sada aastat tagasi käisid Eesti naised ringi püksata. Viitina mõisaproua Barbara Juliane von Krüdener (1764–1824), kes tõi aluspüksid oma mõisa, nägi kõvasti vaeva, et naised need jalga paneksid. Proua kontrollis nende kandmist pidevalt, kergitades kepiga naiste seelikuid. Kel pükse polnud, pidi minema koju neid jalga tõmbama.

Käsitsi heegeldatud pitsiga pikk linasest särk.

Eest nõõbitavad lihtsamad püksid.

Keskaja Euroopas kandsid pükse peaausjalikult suurilmadaamid, näitlejad ja lõbunaised. Seepärast need korraliku naise jalga ei passinud. Samal põhjusel seisid pükste vastu ka mehed. Kui naistele see aluspesu meeldima hakkas, pidid nad neid kandma salaja. Mõned käinud pükse pesemas oma vanematekodus, et kõlvatud rõivaesemed mehe ja ämma silma alla ei satuks.

Suvel palavaga oli püksata talutöid teha mõnus, samuti põõsa varjus oma asju ajada. Keerulisem oli muidugi talvel külmaga.

Esimesed püksid olid hästi pika särega, tihtipeale alt lahti. Sageli hoiti neid üleval paeltega, mis sõlmiti kõhu peale kokku. Mõned püksid olid eest nõõbitavad.

Esiosa õmmeldi pükse paksust linasest. Kui särke hakati tegema batistist, siis õmmeldi samast materjalist ka aluspüksid. Õige varsti tulid säärte alläärde heegeldatud pitsid, moodi läks broderiipits. Peagi lisandusid säärtele nõorvoldid, pitsid muutusid järjest

**Materjal muutus järjest õhemaks,
püksisääred uhkemaks.**

laiemaks. Kui simmanil seelikud tantsuhoos lendu kiskusid, polnud enam põhjust pükse häbeneda.

Pikkade säärtega püksid kadusid, kui seelikud läksid kitsamaks ja lühemaks. Siidkleitide all enam linasest ega batistist pükse ei kantud, aluspesugi muutus siidiseks. Tiiu kollektsioonis on selliseidki.

Mood käib ikka spiraali mööda ning tänapäeval püksata ringi käia on niisama siivutu kui sada aastat tagasi aluspükstes.